

in špedicijsne opravila s temi rečmi, pa z zaporom od 3 dni do 1 mesca, z zapadom najdenih reči vred.

§. 30. Kdor orožje ali strelivo brez oblasti v taki neprimerni množini naredi, naroči, prejme ali prodá, da gré po pravici zastran krive rabe sumiti, tega je, ako se ni zakrivil s huje kaznovavnim djanjem, razun zapada najdenih reči, z zaporom od 3 mescov do 1 leta pokoriti.

§. 31. Ako kdo brezoblastno strelni prah (purfel) nareja ali brez oblasti ž njim kupčuje, temu naj, razun gori povedanih kazni, pristojna oblastnija, ako je kak prestopok zoper državne dohodke storil ali storiti skusil, zavaljo tega prestopka tudi tiste kazni prisouje, ktere so v predpisih zastran tega danih sosebno izrečene.

§. 32. Brezoblastno posest orožja in streliva gré kaznovati v dnarjih od 10 do 100 goldinarjev, ali pa z zaporom od 3 dni do 1 mesca, z zapadom najdenega orožja in streliva vred. Če je kaj obtežav (obteževavnih okolšin), se zamore kazni v dnarjih do 500 gold. ali pa zapor do 3 mescov prisojevati.

§. 33. Ako kdo, ne spolnovaje zaukaza §. 12, sicer dopušeno orožje in strelivo ima, toda v neprimerni množini, iz ktere se zamore po pravici sumiti, da je utegne krivo rabiti, ga je, če se temu ne pridruži nobeno huje kaznovavno djanje, zraven zapade najdenih reči, z zaporom od 3 mescov do 1 leta pokoriti.

§. 34. Ako obertniki ali kupčevavci v §§. 7, 11 in 13 zaznamovane prestopke storé, jih je kaznovati po odločbah, v §§. 28 do 33 danih.

Pri posebno znamenitih obtežavah se jim zamore tudi njih obertnijska ali kupčijska pravica vzeti.

§. 35. Obertnikom in kupčevavcom, kateri v §. 11 zapovedanega zaznamka ne spisujejo, naj se nalaga kazni v dnarjih, in sicer pervikrat od 10 do 50 gold., — drugikrat do 100 goldinarjev. Ako se še naprej zagreše, je izreči, da so obertnijo zgubili.

§. 36. Kdor brez oblasti in brez izkazane potrebe za odvernjenje kake pretečene nevarnosti orožje nosi, temu se odvzame brez oblasti nošeno orožje, in verh tega kazni v dnarjih od 5 do 15 gold., ali pa zapor od 1 do 3 dni naloži.

§. 37. Ako pa k temu (§. 36) pristopijo kake obtežave, je izreči kazni od 10 do 300 goldinarjev, ali pa zapor od 3 dni do 3 mescov. Za tako obtežavo veljá zlasti prepušenje orožnega lista komu drugemu; ali pa raba orožnega lista, ki je bil za koga družega dan.

§. 38. Ako se prepušenje orožnega lista na koga družega ne vzame za obtežavo pri kaznovanju brezoblastne nositve orožja, naj se zavaljo tega prestopka pokori s kaznijo od 10 do 100 gold. ne le tisti, ki je svoj orožni list komu družemu prepustil, ampak tudi ti, ki je tak list na se pripravil.

§. 39. Ako se kdo z drugim ni zagrešil, kakor da ne more, ko ga zalezejo, po zapovedi §. 24 potrebne orožnega lista izkazati, mu je, če ga pozneje donese, ali če, zgubivši ga, dokazati zamore, da je še veljavni orožni list imel, vzeto orožje (§. 25) zopet nazaj dati proti temu, da plača kazni v dnarjih od 1 do 5 gold., kakor mu jo za ohrambo javne varnosti postavljena oblastnija, brez dopušene pritožbe na kako višje mesto, prisodi.

Ta kazni pa ne veljá za primerlej skazane neogibljuje potrebe (§. 36).

Občne ustanovljenja.

§. 41. Vsakteremu, kdor po prestopu zoper ti patent kazni zapade, se zamore vzeti pravica, orožje imeti ali nositi.

§. 42. Če je zavaljo javne (občne) varnosti treba, se zamorejo po zaukazu deželnega poglavarja

vsled tega patenta podeljene pravice, imeti ali nositi orožje, za nekaj časa, v tem ali unem kraju, ali tudi gledé posameznih ljudi, kakor se je za potrebno spoznalo, utesniti ali tudi popolnoma ustaviti.

§. 43. Če bi kazni v dnarjih, ki jo je komu prisoditi, premoženju ali prislužku njegovemu ali njegove rodovine, občutljivo škodo storiti imela, jo je premeniti v primerno kazni zapora tako, da se mu za vsacih 5 goldinarjev en dan zapora nalaga.

§. 44. V tem patentu izrečene kazni v dnarjih (globe), naj se ubozim na korist odpravljajo v ubožnico tistega kraja, kjer je bil prestopok storjen.

§. 47. Zapad orožja in streliva se ne more kakor le iz prav znamenitih vzrokov v dnarno kazni preobertniti, kakor na priliko: če krivec takošnih reči silno potrebuje za svojo brambo ali opravilo, in si ne more lahko družih omisliti, ali če se zapadle reči ne najdejo.

Dnarno kazni je treba v taci primerlejih odmerjati od 200 do 500 goldinarjev, in pri tem primerno gledati na vrednost zapadlih reči.

§. 48. Oblastnije varnosti, žandarmarija in sploh vsi za ohranjenje javne (občne) varnosti postavljeni organi, kakor v mestih, tako tudi na kmetih ali na deželi, imajo zlasti dolžnost, čuti nad natančnim spolnovanjem teh zaukazov, in kaznjive djanja, za ktere zvedó, pristojni oblastni naznanovati.

§. 49. Deželni poglavar bode v vsaki kronovini ustanovil primerno dōbo, v kateri mora vsakdo storiti, kar mu je v tem patentu zaukazano.

Ogled po svetu.

Slovani na Turškem *).

Kakor bolnik, kteremu je le malo dni življenja še odločenih, medlí nekda tako krepka, tako silna Turčija in napenja še svoje zadnje moči. Nje edini zdravnik, zavid raznih vlad, s smertjo Turčije obogateti, jo še podpéra; ali ta pomoč je preslaba, ker gnjilega droba ne more ozdraviti. Komu pa bo pripadla nje lastnina, kdo bode na njenem polju sejal in žel, kdo na njenem morju gospodoval, vé le tisti, ki je pisal „veliko praktiko, ktere nobeden še bral ni.“ Pokazala je Rusia, da se zamore z orožjem polastiti njenega imetja. Je pa to edina in naj varniši pot na razvalinah Turčije obogateti? Bi ne vstal, ako bi se to zgodilo, velik prepír med evropskimi vladami, ako bi se pulile za zlati rog, za ključ Azije in Europe? Ako bi bila Austria hotla, že ob času Eugena bi bila morebiti zamogla z oboroženo roko poterkati na vrata Carigrada. Kako težavno in koliko stroškov bi pa prizadjalo, tako podveržene dežele vladati! Bolje je za Austrio kupčijske ceste v te dežele odpreti in kupčijo po vsi moči podperati. Lega dežel, na jutrovem Azie, njih naravna bogatija bi jo na visoko stopnjo povzdignile, rodove unstran Save in Bosne omikale, obogatile, z Austrianci sprijaznile. Čez Savo bi turški Slaveni le malo prihajali, ker nemška zemlja in nemški zrak jim ne storita dobro.

Turška vlada naj si prizadeva Slavenom teška bramená polajševati; naj nikdar ne pozabi, da je Rusia svojo krepko roko stegnila od severa do črnogorskega pečovja — 347 milj dalje! Natora je razlila obilni blagoslov rodovitnosti po turško-slavenskih okrajnah, ali slabo vladanje, in vedna stiska kristianov je siromaške storila. Naj nehajo stiske, naj se postavi meja samovolji in zatiranju, kar bi vlada zamogla storiti, ako bi skoz in skoz ne bila opešala, — in razcvetele se bodo dežele kot naj blažniše na zemlji. One so nekda bile bramba zoper deržavohlepne namene, ki so se lomili na

*) Po »Triester Zeitung«.

junaških persih njih sinov, kakor se lomijo valovi jadranskega morja na skalovitih bregovih Albanie. Pedeset kraljev je gospodovalo od Ostrojla do Vukašina na Jugoslavenskem, ki so se bojevali oden zoper drugzega in z izdajo lastnih podložnih. Bosniški kralji so si zavolj svoje nemarnosti prokletstvo svojega časa in potomstva na glavo nakopali.

In se je morebiti na Bulgarskem bolje godilo?

Od kneza Kubrata do smerti Šizmana je 19 domačih kraljev kraljevi škerlat s kervjo umorjenih bratov oskrunilo. Take hudodelstva je morala šiba božja kaznovati in ne odpovedana pomoč Rima in Ogerskega, ne, — marveč razpor in nevošljivost Jugoslovencov samih stav temeljila gospodarstvo Otomanom v Evropi. Hudodelstvo je plodilo nesrečo; kar je Vuk Branković svoj narod izdal, teži Kajnovu prokletstvo ti narod.

Taka nasprotna izdaja je med Jugoslaveni nezaupljivost rodila in ravno to je sreča za Turke, ker sicer bi bili ti narodi že davno turški jarm otresli. Sedaj se pusté te dežele, kakor so, ker duhá prepíra in nesloge zatreti bi bilo treba velicih armad.

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* Naravoslovni časopis, ktereга bo začela matica česka ob novem letu izdajati, se bode imenoval „Živa“; vredoval ga bode, kakor smo že naznanili, slavni prof. Purkyne, prišel bode perve dni vsacega mesca na dvéh polah na svitlo, pridjane mu bodo potrebne podobšine. Naročnina za ude „matice česke“ znese na leto 1 fl. 30 kr., za neude 3 fl. Poština verže 24 kr. na leto.

* V Petrogradu bo skorej natisnjena dogodivščina francosko-ruske vojske pod vladarstvom cara Pavla I. To delo je ukazal car Nikolaj I. spisati. Pervi oddelk je dokončal umerli Michalovsky-Danelevsky in sedem ostalih oddelkov polkovnik Ilneга Milutin.

* „Praškim novínam“ se piše, da se bode v novem letu pri vredništvu „Nevena“ prememba zgodila; Mirko Bogović namreč bo odstopil, in namesti njega Ivan Filipović vredništvo prevzel; govori se tudi o tem, da bi se začel „Pravdonoša“ v Zagrebu izdajati.

* V Pragi je te dni na dan prišel peti zvezek „Kviti z cizich luhů“ (cvetíc iz tujih logov).

* Na stroške narodnega Osolínského društva je prišla na svitlo povest o treh zvezkih „Gertruda Komorowska“.

* S početkom prihodnjega leta se bo ustanovilo na Dunaji društvo za starine, kakor središče vsih v cesarstvu obstoječih društev te verste.

* Prijatlom nemškega slovstva naznanimo, da je od neznanega pisatelja prišlo pesniško delo: „Hafis und Hellas“ na svitlo, o katerem pretresovavci pravijo, da nova nemška poezija nič enacega nima. Nekteri mislijo, da je pisatelj Max Waldau, ktereга poprejšnje delo pesniška povest „Cordula“ se je v 3000 iztisih nanagloma razprodala in se zdaj vnoviç tiska.

* Ni davno, kar je v Benetkah umerl naš rojak, slavni slikar Jožef Batič, domá iz Gorice. Bil je sin siromašnega kovača; domoljubi, opazivši, da zamore iz njega kaj več kot kovač postati, ga pošlejo v Terst k slikarju Tomincu, in potem v Benetke na akademijo. Tù je tako dobro napredoval, da si je kmalo slavno ime pridobil. Knez Sangusti ga je seboj na Rusko vzel, kjer je njegove otroke podučeval do leta 1849. Bolan se je vernul iz Ruskega in umerl v veliko žalost svojih prijatlov unidan v Benetkah.

Nove knjige.

Popis sveta s pridjano kratko povestnico. Berilo mladim in starim. Spisal P. Hicinger.

Obraz cele zemlje v dvéh polkroglah. Izdelal P. Hicinger.

Že dolgo so se na več strani pogrešovale bukve, po kterih bi se bil ukaželjni Slovenec s svetom soznati mogel, da bi bil vedil: kje je to in uno mesto, je li veliko in majhno, kakšne posebnosti ima, s čem se prebivavci njegovi pečajo. Vse to lepo razodevajo omenjene bukve, kterim je pridjana še kratka, prav po domače pisana povestnica.

Ker pa je za vsacega človeka mikavno, da v podobni vidi celo zemljo pred sabo, kako ležé vsi deli sveta, kako so omejeni, obdajani z morji itd., je bilo treba zemljovida.

Vse to je napravil po željah slovenskega društva učeni gosp. fajmošter Hicinger, ki je Slovencem že dokaj podučnega in mičnega spisal, in g. Blaznikova tiskarnica je izrisala zemljovid tako lično, da se mu ni bati primerjevanja z družimi kamnotisi. Da pride v roke tudi manj premožnim, je cena nisko postavljena; zemljovid veljá 20 kr., zemljopis ravno toliko.

„*Schematismus provinciae s. crucis Croatiae-Carnioliae ordinis minorum S. P. Francisci strictioris observantiae reformatorem ad annum Christi 1853.*“ Labaci, typis J. Blasnik.

Čeravno naznanila latinskih knjig ne spadajo v kolo „Novic“, vendar radi vstrežemo željam sedanjega visoko častitega gosp. nadstojnika, gori omenjeni imenik naznaniti po našem listu, da, dokler je še kaj iztisov odveč, si vsak omenjeno knjigo omisliti zamore, kteri želí bolj natanjko imenik zvediti vsih g. menihov te cele okrajne, ki obseže Krajsko, Štajarsko, Horvaško, Istriansko in Goriško, — zgodovíno reda v letu 1208 osnovanega in posamnih 12 samostanov. Število vsih gosp. menihov imenovane okrajne znese 215, med kterimi je 121 duhovnov, ki deloma previdvajo dušno pastirstvo v svojih farah in bolnišnicah, deloma šolstvo. Iz zgodovine Ljubljanskih frančiškanov zvemo, da tisto poslopje, kjer so sedaj naše šole, je bilo od leta 1233 njih samostan (klošter), kteri je bil sozidan s pripomočjo Ljubljanskih mestnjanov, in še le v letu 1785 so se preselili v to poslopje, kjer so dandanašnji, kodar so pa poprej augustinarji diskalceati bili. Še marsikaj znamenitega zgodovinskega zapopade ta knjižica, ki je prišla letos pervikrat na svitlo in se v Blaznikovi bukvo-tiskarnici za 12 krajc. dobí.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Černogore piše „Oest. C.“, da imajo Černogorci še zmiraj terdnjavo Zabljak v svoji oblasti; Turki jo scer napadajo, Černogorci pa jo junaško branijo. Nekatere vjete turške topničarje so prisilili, da jih morajo učiti vojniškega strela s topovi. Selim Redši, bivši zapovednik turške armade v ti terdnjavi, je bil oklenjen in v ječo veržen, ko je prišel v Skader, ker ga turška vlada obdolžuje, da je terdnjavo izdal; Selim Redši je pripravljen se nar oistrejši preiskavi podvreči. Knez Danilo je še zmiraj v terdnjavi, ktero je ravno Skadriški paša obsedel; — tako si stojeta sedaj glavarja vojske ravno nasprot.

Iz Krasa. Družba za pogojzdevanje Krasa šteje 200 udov, 400 gold. je nje letni dohodek. Vodji so gosp. Belussig, c. k. okrajni poglavar v Sežani, žl. gosp. Persa, predsednik Goriške kmetijske družbe, in gosp. Černe, župan Tomajski.